

Jan Nowak

Biblijne i pastoralne ujęcie świętości

Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie 20/1-2, 189-201

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. Jan Nowak¹

Biblijne i pastoralne ujęcie świętości

Przez beatyfikację i kanonizację Kościoł zwraca uwagę na wielką wartość świętości, która jest jednym z przymiotów Boga, ale jednocześnie darem dla człowieka. Jan Paweł II był świadomy wielkiej wagi świętości, o czym pisał w programie duszpasterskim na trzecie tysiąclecie: „Skladam dzięki Bogu za to, że pozwolił mi beatyfikować i kanonizować w minionych latach tak wielu chrześcijan”². Papież nie tylko zachwycał się wyniesionymi na ołtarze, ale także budował się ich świadectwem. Szczególnym przykładem świętego życia jest Sługa Boży ks. Władysław Bukowiński, którego Jan Paweł II wspominał w Watykanie 18 listopada 2004: „Cieszę się, że postać tego bohaterskiego kapłana nie idzie w zapomnienie. (...) Bogu dziękuję, że mogłem go osobiście poznać, budować się jego świadectwem”³. Potrzebujemy świadków, aby umacniać się i trwać w świętości. Warto też zastanowić się, czym jest świętość w Biblii i jak realizować ją we wspólnocie Kościoła współcześnie.

¹ Ks. Jan Nowak. zgłosił się do pracy duszpasterskiej w diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej w 1984 r, gdzie w latach 1989-1995 był ojcem duchownym w koszalińskim Seminarium Duchownym a także wykładowcą w tymże Seminarium i w Wyższym Instytucie Teologicznym w Koszalinie. W 1995 roku obronił pracę doktorską z homiletyki pt. *Aktualność kaznodziejskiej koncepcji kształtowania sumienia w kazaniach katechizmowych okresu międzywojennego* na Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W 1996 roku powrócił do Archidiecezji Krakowskiej, gdzie został Ojcem Duchownym w tutejszym Seminarium. Po 10 latach pobytu w Seminarium zgłosił się na misje do Kazachstanu. Po roku pracy w parafii w Kazachstanie został powołany na Postulatora Procesu Beatyfikacyjnego Sługi Bożego ks. Władysława Bukowińskiego w Krakowie. W latach 2006-2010 gromadził materiały archiwalne, wydawał dokumenty i napisał Positio o heroiczności cnót Sługi Bożego ks. Władysława Bukowińskiego. Między innymi opracował rękopisy ks. W. Bukowińskiego: *Wybór wspomnień i informacji dla moich przyjaciół* i *Listy* oraz *Historia nauczycielką życia (historia pisana w łagrze Dżezgazan, Kazachstan)*. Ponadto wydał książki popularyzujące Sługę Bożego; *Apostoł Kazachstanu*, Kraków 2006 *Misjonarz Wschodu*, Kraków 2008 *Najbliżsi przyjaciele ks. Władysława Bukowińskiego* ks. Bronisław Drzepecki i ks. Józef Kuczyński, Kraków 2009. *Świadek*, Kraków 2009, *Vianey wschodu (ks. Władysław Bukowiński)*, Kraków 2010.

W latach 2010/2011 był wykładowcą homiletyki i teologii duchowości w Międzydiecezjalnym Wyższym Seminarium Duchownym Karagandzie – Kazachstan. Obecnie dalej zajmuje się dalej troską o kult i informację o ks. W. Bukowińskim, nawiedzając parafie i pisząc na te tematy artykuły.

² Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*, Libreria Editrice Vaticana 2001, nr 31, s. 44.

³ Archiwum prywatne kard. F. Macharskiego.

1. Biblijna wizja świętości

Hebrajskie *qadosz* i greckie *hagios* – odpowiedniki słowa święty – wskazują na silny związek z Bogiem i z tym, co boskie, oddzielone od sfery profanum⁴. Biblia ukazuje Boga, od którego pochodzi wszelka świętość⁵. Świętość ma wymiar moralny, bo wzywa do odpowiedzi na miłość Boga, do życia zgodnie z Jego przykazaniami.

– teofania

Wszystko, co istnieje, pochodzi od Boga. Dzieło stworzenia i teofania wskazują na Jego świętość. Majestatyczna teofania na Synaju jest przerażająca, ale zsyła również błogosławieństwo. Bóg wzywa Mojżesza, aby w Jego imię naród wybrany opuścił niewolę egipską. Lud gromadzi się wokół Boga, który jest święty. Dzięki Niemu wychodzi z niewoli, zawiera przymierze i oddaje Mu cześć. Spotkanie Mojżesza z Bogiem na górze Synaj ukazuje potęgę Boga i moc przymierza, które łączy naród wybrany z Bogiem i czyni go świętym:

Mojżesz wstąpił wtedy do Boga, a Pan zawołał na niego z góry i powiedział: Tak powiesz domowi Jakuba i to oznajmisz Izraelitom: Wyście widzieli, co uczyniłem Egipcjowi, jak niosłem was na skrzydłach orlich i przywiodłem was do Mnie. Teraz jeśli pilnie słuchać będziecie głosu mego i strzec mojego przymierza, będziecie szczególną moją własnością pośród wszystkich narodów, gdyż do Mnie należy cała ziemia. Lecz wy będziecie Mi królestwem kapłanów i ludem świętym (Wj 19, 3-6).

Doświadczenie klęski również może prowadzić do odkrycia świętości Boga. Podkreśla to w Starym Testamencie prorok Ezechiel.

Ogień i siarkę zesłę jak deszcz na niego i na jego wojsko i na rozliczne ludy, które są z nim. Tak okażę się wielkim i świętym, tak ukażę się oczom wszystkich narodów, wtedy poznają, że Ja jestem Pan. (Ez 38, 21-23)

Najczęściej jednak Bóg objawia swoją świętość, troszcząc się o naród wybrany. Pragnie się nim opiekować i czuwać nad nim:

Będą mieszkać na swojej ziemi, którą dałem służce memu, Jakubowi. Będą na niej mieszkać bezpiecznie, będą budować domy i uprawiać winnice; będą mieszkać bezpiecznie, podczas gdy nad wszystkimi dokoła, którzy ich nienawidzili, Ja będę wykonywać sądy. I poznają, że Ja jestem Pan, ich Bóg (Ez 28, 25-26).

Nawet gdy lud zrywa przymierze z Bogiem i oddaje cześć bożkom, to po pewnym czasie odkrywa, że tylko Bóg jest Panem i źródłem prawdziwej miłości i pragnie doświadczyć Jego opieki. Arka Przymierza staje się symbolem błogosławieństwa Boga dla tych, którzy ją przyjmują: „Arka Pańska pozosta-

⁴ *Encyklopedia biblijna*, Paul J. Achtemajer (red.), Warszawa 1999, s. 1227.

⁵ *Słownik teologii biblijnej*, Xavier Leon Dufour (red.), Poznań 1994, s. 972.

wała w domu Obed-Edoma z Gat przez trzy miesiące. A Pan pobłogosławił Obed-Edomowi i całej jego rodzinie” (2 Sm 6, 11). Ozeasz podkreśla, że Bóg, który jest święty, nie chce niszczyć człowieka, ale go ochraniać i trwać przy nim: „*Nie chcę, aby wybuchnął płomień mego gniewu i Efraima już więcej nie zniszczę, albowiem Bogiem jestem, nie człowiekiem; pośrodku ciebie jestem Ja – Święty, i nie przychodzę, żeby zatracać*” (Oz 11, 9).

Świętość w sposób szczególnie ukazuje prorok Izajasz, dla którego Bóg jest stwórcą o nieskończonym majestacie. Bóg, wychwalany przez anioły, jest wielki i potężny. Człowiek, który uświadamia sobie Jego siłę, czuje własną małość i słabość:

W roku śmierci króla Ozjasza ujrzałem Pana siedzącego na wysokim i wyniosłym tronie, a tren Jego szaty wypełniał świątynię. Serafimy stały ponad Nim; każdy z nich miał po sześć skrzydeł; dwoma zakrywał swą twarz, dwoma okrywał swoje nogi, a dwoma latał. I wołał jeden do drugiego: „Święty, Święty, Święty jest Pan Zastępów. Cała ziemia pełna jest Jego chwały”. Od głosu tego, który wołał, zadrgały futryny drzwi, a świątynia napelniła się dymem. I powiedziałem: „Biada mi! Jestem zgubiony! Wszak jestem mężem o nieczystych wargach i mieszkam pośród ludu o nieczystych wargach, a oczy moje oglądały Króla, Pana Zastępów!” (Iz 6, 1-5).

– przymierze

Mimo ludzkiej niedoskonałości Bóg staje się źródłem zbawienia dla człowieka, a swoją miłość do ludzi potwierdza poprzez zawarcie z nimi przymierza. Bóg daje prawdziwą siłę, na której można się oprzeć: „W owym dniu reszta z Izraela i ocaleni z domu Jakuba nie będą więcej polegać na tym, który ich bije, ale prawdziwie oprą się na Panu, Świętym Izraela” (Iz 10, 20). Bóg troszczył się o swój lud, wykorzystując bogactwo przyrody: „Na pustyni zasadzę cedry, akacje, mirty i oliwki; rozkrzewię na pustkowiu cyprysy, wiązy i bukszpan obok siebie. Ażeby widzieli i poznali, rozważyli i pojęli [wszyscy], że ręka Pańska to uczyniła, że Święty Izraela tego dokonał” (Iz 41, 19-20). Bóg nie jest odległy, chce być blisko człowieka i trwać z nim w relacji. Człowiek znajduje w Bogu spokój i szczęście. Wyrażają to w wymowny sposób psalmy: „W Nim przeto raduje się nasze serce, ufamy Jego świętemu imieniu” (Ps 33, 21). Boska świętość to także Jego działanie, aktywne uczestniczenie w życiu człowieka.

O świętości Boga świadczą miejsca święte, osoby, przedmioty, a także czas. Wśród świętych ludzi są kapłani, lewici, prorocy. Świętym miejscem jest na przykład świątynia, a do świętych rzeczy zalicza się szaty czy przedmioty kultu. Święty czas to szabat. Świętość ludzi czy miejsc świadczy o bliskim powiązaniu z Bogiem, wskazuje na Niego. To, co święte, jest znakiem, wyrażone może być poprzez ubiór czy zachowanie. Poszanowanie świętości widoczne było w sposób szczególnie w Starym Testamencie:

Pan powiedział do Mojżesza: „Powiedz Aaronowi, swojemu bratu, żeby nie w każdym czasie wchodził do Miejsca Najświętszego poza zasłonę, przed przeblagalnię, która jest na arce, aby nie umarł, kiedy będę się ukazywać w obłoku nad przeblagalnią. Oto jak Aaron będzie wchodzić do Miejsca Najświętszego: weźmie młodego cielca na ofiarę przeblagalną i barana na ofiarę całopalną. Ubierze się w tunikę świętą, lnianą, i w spodnie lniane, przepasze się pasem lnianym, włoży na głowę tiarę lnianą - to są święte szaty. Wykąpie ciało w wodzie i ubierze się w te szaty. (Kpł 16, 2-5).

– ofiara

Świętość osób i rzeczy nie jest tym samym co świętość Boga. Nie zdobywa się jej automatycznie przez kontakt z Bogiem. To Bóg decyduje o świętości ludzi, On jest bowiem jej źródłem: „Będiesz go uważał za świętego, bo on ofiaruje pokarm Boży. Będzie święty dla ciebie, bo Ja jestem święty, Ja Pan, który was uświęcam!” (Kpł 27, 8). Świętość rzeczy i miejsc jest wyraźnym pragnieniem i wolą Boga. Wymaga, by ukazać ją zgodnie z prawem i obrzędami. Należy pamiętać, że w pełni święty jest tylko Bóg.

Naród izraelski był w sposób szczególny bliski Bogu i nazwany przez Niego świętym. Jego szczególna obecność wśród Izraelitów wyrażała się poprzez objawienia w obłoku, w Arce, w Świątyni, ale także przez troskę i opiekę w trudnościach:

Mojżesz rzekł znów do Pana: „Oto kazałeś mi wyprowadzić ten lud, a nie pouczyłeś mię, kogo pošlesz ze mną, a jednak powiedziałeś do mnie: ‘Znam cię po imieniu i jestem ci laskawy’. Jeśli darzysz mnie życzliwością, daj mi poznać Twoje zamiary, abym poznał żeś mi laskawy. Zważ także, że ten naród jest Twoim ludem”. [Pan] powiedział: „Jeśli Ja osobiście pójdę, czy to cię zadowolili?” (Wj, 33, 12-17).

Bóg nie chce tylko świętości rytualnej, lecz także moralnej. W tym celu ogłasza prawa, przez które chce uświęcić lud: „Następnie Pan powiedział do Mojżesza: ‘Powiedz Izraelitom: Pierwszego dnia siódmego miesiąca będziecie obchodzić uroczysty szabat, trąbienie w róg i święte zwołanie. Nie będziecie [wtedy] wykonywać żadnej pracy. Złożycie ofiary spalane dla Pana’” (Kpł 23, 23-25). Siła moralna narodu tkwi w wierze w świętego Boga:

Nie lękaj się, bo już się nie zawstydzisz, nie wstydz się, bo już nie doznasz pohańbienia. Raczej zapomnisz o wstydzie twej młodości. I nie wspomnisz już hańby twego wdowieństwa. Bo małżonkiem twoim jest twój Stworzyciel, któremu na imię - Pan Zastępów; Odkupicielem twoim - Święty Izraela, nazywajaj Go Bogiem całej ziemi (Iz 54, 4-5).

Wiara w Boga daje poczucie siły i ufności. Bez zawierzenia Mu życie jest w pełni prawdziwe, a człowiek pozbawia się szansy na zbawienie: „Jeżeli nie uwierzycie, nie ostoicie się” (Iz 7, 9b).

– grzech i skrucha

Uświęcony przez Boga lud powinien wkroczyć na drogę świętości. Najpierw musi uwolnić się od zła. Bóg wyzwała nie tylko dzięki składanym mu ofiarom, ale przede wszystkim dzięki skruszonemu sercu człowieka:

Otwórz moje wargi, Panie, a usta moje będą głosić Twoją chwałę. Ty się bowiem nie radujesz ofiarą i nie chcesz całopaleń, choćbym je dawał. Moją ofiarą, Boże, duch skruszony, nie gardzisz, Boże, sercem pokornym i skruszonym. Panie, okaż Syjonowi łaskę w Twej dobroci: odbuduj mury Jeruzalem! Wtedy będą Ci się podobać prawe ofiary, dary i całopalenia, wtedy będą składać cielce na Twoim ołtarzu (Ps 51, 17-21).

Prorocy głoszą, że Bogu podoba się przede wszystkim sprawiedliwość, posłuszeństwo i miłość człowieka. Bóg oczekuje, by człowiek podjął wysiłek i walkę ze swoją słabością. Prorok Izajasz podkreśla, że świętość oznacza trud i nie każdy jej dostąpi: „I będzie tak: Ten, kto pozostał żywy na Syjonie, i który się ostał w Jeruzalem, każdy będzie nazwany świętym i wpisany do [Księgi] Życia w Jeruzalem” (Iz 4, 3).

Bój Ojciec uświęca swojego Syna. Chrystus jest prawdziwie święty poprzez Boże synostwo. Maryja usłyszała, że poczęty z Ducha Świętego „zostanie nazwany Synem Bożym” (Łk 1, 35). Dlatego w hymnie *Magnificat* znajdziemy słowa uwielbienia dla Boga: „Jego imię jest święte” (Łk 1, 49). Zachariasz zaś wielbi Boga zważającego „na swe święte przymierze” (Łk 1,72). Jezus zostaje namaszczony Duchem Świętym, a jego życie i nauczanie jest świadectwem świętości Boga. Rozpoczynając swoją publiczną działalność, był On „napęczniony Duchem Świętym” (Łk 4, 1).

Jezus zwraca szczególną uwagę na ludzi słabych i grzesznych. W ten sposób wyraźnie podkreśla, na kim mu zależy i komu potrzebna jest Jego osoba. Pragnie, by ludzie zagubieni uświęcili się. Chce także zwyciężyć Złego i ukazać świętość swojego Ojca. Nawet duchy nieczyste mówią, że Jezus jest świętym Boga. Wszystko, co Chrystus czyni, jest wyrazem świętości, dlatego każdy, kto Go przyjmuje, musi uznać, że jest grzesznikiem. Apostoł Piotr uznał swoją słabość i grzeszność wobec wielkości i cudów Jezusa. Po cudownym połowie oddał Mu cześć: „Widząc to Szymon Piotr przypadł Jezusowi do kolan i rzekł: ‘Odejdź ode mnie, Panie, bo jestem człowiek grzeszny’” (Łk 5, 8).

Największe zwycięstwo nad grzechem dokonuje się przez Krzyż i Zmartwychwstanie. Przed męką, w wieczerniku, Jezus modlił się: „Za nich ja poświęcam w ofierze samego siebie, aby i oni byli uświęceni w prawdzie” (J 17, 19). Ofiara Chrystusa na krzyżu była wyrazem świętości Boga. Chrystus obdarza świętością każdego, kto przyjmuje Go jako Pana i Zbawiciela.

Świętym staje się ten, kto przyjmuje Ewangelię i nią żyje. Zarówno w Starym, jak i w Nowym Testamencie Lud Boży określa się jako święty. Dopiero jednak św. Paweł w Nowym Testamencie wprost wzywa do świętości

(por. 1 Kor 1, 16). W Liście do Efezjan mówi, że prawdziwą świętość buduje się na Chrystusie:

A więc nie jesteście już obcymi i przychodniami, ale jesteście współobywatelami świętych i domownikami Boga – zbudowani na fundamencie apostołów i proroków, gdzie kamieniem węgielnym jest sam Chrystus Jezus. W Nim zespalana cała budowla rośnie na świętą w Panu świątynię, w Nim i wy także wznosiscie się we wspólnym budowaniu, by stanowić mieszkanie Boga przez Ducha (Ef 2, 19-22).

– *synostwo*

Przez chrzest Bóg powołuje do dziecięstwa Bożego. Wzywa do świętości, czyli zerwania z grzechem i życia nie według ciała, lecz według ducha:

Czyż nie wiecie, że niesprawiedliwi nie posiadą królestwa Bożego? Nie łudźcie się! Ani rozpustnicy, ani bałwochwalcy, ani cudzołóżnicy, ani rozwiązli, ani mężczyźni współżyjący z sobą, ani złodzieje, ani chciwi, ani pijacy, ani oszczerzy, ani zdierycy nie odziedziczą królestwa Bożego. A takimi byli niektórzy z was. Lecz zostaliście obmyci, uświęceni i usprawiedliwieni w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa i przez Ducha Boga naszego. Wszystko mi wolno, ale nie wszystko przynosi korzyść. Wszystko mi wolno, ale ja niczemu nie oddam się w niewolę (1 Kor 6, 9-12).

Świętość wymaga wyrzeczenia się siebie i oddania Chrystusowi, pójścia za Nim, mimo że wymaga to wielkiego wysiłku.

2. Bóg wychowuje do świętości

Słowo Boże wyraźnie ukazuje, że wszystko należy do Boga, który jest święty. Od początku świata Bóg wychowywał człowieka do świętości. Mimo że człowiek odszedł od Niego, Bóg go nie opuścił. Grzech zawsze był nieposłuszeństwem wobec Boga, oznaczał brak miłości. Relacja Boga z Abrahamem ukazuje wielką troskę Boga o życie człowieka, ale także o wszystko, co potrzebne, by człowiek Mu zaufał i nie zrywał z nim przyjaźni. Bóg opiekował się swoim ludem od początku dziejów. Pragnął, by człowiek stał się świętą na Jego podobieństwo.

– *ufność*

Bóg wezwał Mojżesza, aby wyprowadził lud z Egiptu. W ten sposób ukazał On swoją potęgę i świętość. Mimo Bożych znaków lud zaczął czcić bożki i zapragnął życia z dala od Pana. Wtedy Bóg zawarł przymierze z Izraelitami i ukazał, że jego zerwanie jest największym złem. Królowie starali się go zachowywać, budując świątynię w Jerozolimie, która stała się znakiem obecności

świętego Boga wśród ludzi. Mimo niewierności królów i ludu Bóg nie zniechęcił się, lecz wciąż posyłał proroków, którzy wzywali do nawrócenia.

Świętość Boga najlepiej objawiła się w Jezusie Chrystusie: „Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne. Albowiem Bóg nie posłał swego Syna na świat po to, aby świat potępił, ale po to, by świat został przez Niego zbawiony” (J 3, 16). Największym grzechem człowieka było odrzucenie Syna Bożego.

Bóg nie tylko posłał na świat Chrystusa, ale także stworzył nowy lud, który jako Kościół podejmuje starania, by być świętym na wzór Syna Bożego. Bóg chce być blisko swojego ludu i pragnie swoją miłością wypełnić serce człowieka, a także wspólnoty i środowiska, w których człowiek żyje. Nie pomniejsza ludzkiej dobroci. Pragnie usunąć z nich to, co grzeszne i uświęcić to, co dobre i piękne. Człowiek ma jednak pokusę, by żyć, jakby Boga nie było. Wciąż boi się wymagań stawianych przez Boga i przynależności do Niego. Obawia się, że Bóg odbierze mu wolność, podczas gdy Bóg pragnie nadać jego życiu nową wartość.

Historia zbawienia mówi o upadku wielu rządzących, a także całych systemów próbujących usunąć Boga. W ten sposób uczy człowieka dystansu wobec władzy i środków przekazu, w których promowany jest styl życia bez świętości. Prześladowania i trudności oczyszczają człowieka, by jeszcze bardziej miłował Boga i nie przywiązywał się do rzeczy materialnych. Dzięki temu człowiek może doświadczyć wolności i radości i w ten sposób zbliżyć się do Boga i innych ludzi.

2. Wnioski biblijne

Biblia ukazuje, że Bóg jest święty i to od Niego pochodzi wszelka świętość. Spotkanie z Bogiem rozpoczyna proces uświęcenia. Przeszkodą we wzrastaniu w relacji z Bogiem jest grzech. Oddawanie czci bożkom niszczy przymierze z Nim. Tylko Bóg może na nowo uświęcić człowieka i dać mu siłę do walki z grzechem. Uświęcenie człowieka dokonuje się przez wybrane osoby, miejsca święte, przedmioty i czas. Bóg wybrał naród izraelski, by zawrzeć z nim przymierze i w sposób szczególny go uświęcić. Największym znakiem miłości Boga było posłanie na świat Jezusa, przez którego wierzący mogą stać się święci⁶. Męka i śmierć Chrystusa daje człowiekowi udział w świętości Boga: „Przez Jego Ofiarę na krzyżu wierzący w Niego są uświęceni (Hbr 10, 10). Ewangelia i sakramenty stanowią fundament świętości Kościoła i każdego chrześcijanina. Powyższe wnioski umożliwiają więc spojrzenie na Biblię jako na księgę, która wychowuje do świętości.

⁶ *Leksykon duchowości katolickiej*, Marek Chmielewski (red.), Lublin-Kraków 2002, s. 867.

4. Sobór o świętości

– powołanie do świętości

Nie każdy musi być męczennikiem, aby świadczyć o Bogu, ale każdy powinien być gotowy wyznawać Chrystusa wobec ludzi i iść za Nim w trudach życia. Papież za soborową wizją świętości ukazuje jej rolę w codziennym życiu:

Sobór wyjaśnił, że nie należy mylnie pojmować tego ideału doskonałości jako swego rodzaju wizji życia nadzwyczajnego, dostępnego jedynie wybranym „geniuszom” świętości. Drogi świętości są wielorakie i dostosowane do każdego powołania. (...) Dzisiaj trzeba na nowo z przekonaniem zalecać wszystkim dążenie do tej „wysokiej miary” zwyczajnego życia chrześcijańskiego⁷.

Trzeba słuchać Słowa Bożego i realizować Je w swoim życiu. Podstawą życia chrześcijańskiego jest modlitwa. Ważną rolę spełniają również sakramenty, a w szczególności Eucharystia. Przyjmowanie Ciała Chrystusa i otwieranie się na Bożą miłość świadczy o głębokiej wierze: „Bóg jest miłością, a kto trwa w miłości, w Bogu trwa, a Bóg w nim” (1 J 4, 16). Wszyscy członkowie wspólnoty Kościoła zarówno duchowni, jak i świeccy, powinni dążyć do świętości. Wezwanie to zostało zawarte w pismach soborowych:

Wszyscy tedy chrześcijanie będą z dnia na dzień coraz bardziej uświęcać się w warunkach swego życia, pośród swych obowiązków czy okoliczności życia, jeśli z wiarą przyjmują wszystko z ręki Ojca niebieskiego i współdziałają z wolą Bożą, ujawniając także w służbie doczesnej przed wszystkimi tę miłość, którą Bóg świat umiłował⁸.

Papież zwraca uwagę na potrzebę odkrywania na nowo sposobów realizacji świętości w życiu Kościoła i poszczególnych ludzi:

Trzeba zatem odkryć ponownie całe bogactwo treści programowych V rozdziału Konstytucji dogmatycznej o Kościele Lumen gentium, poświęconego „powszechnemu powołaniu do świętości”. Jeśli Ojcowie soborowi położyli taki nacisk na tę problematykę, to nie po to, aby nadać eklezjologii coś w rodzaju duchowego szlif, ale aby uwypuklić jej wewnętrzną i istotną dynamikę⁹.

5. Spojrzenie duszpasterskie

– formacja do świętości

Bł. Jan Paweł II *Novo millennio ineunte* podkreśla, że „prowadzenie do świętości pozostaje szczególnie pilnym zadaniem duszpasterskim”¹⁰. Papież

⁷ Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*... dz. cyt., 44.

⁸ *Konstytucja dogmatyczna o Kościele*, nr 41, s. 147.

⁹ Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*... dz. cyt., nr 30, s.42.

¹⁰ Tamże ... dz. cyt., nr 30, s. 43.

zwraca uwagę na obfite owoce Roku Jubileuszowego i na wielką wartość kontemplacji oblicza Chrystusa. Spotkanie z cierpiącym i zmartwychwstałym Jezusem mobilizuje człowieka, by troszczył się o swoją świętość. Nauczanie o świętości kierować trzeba zwłaszcza do niewierzących, zagubionych i wątpiących. Sam Jezus podkreślał cel swojej misji powierzonej Mu przez Ojca: „Nie przyszedłem wezwać do nawrócenia sprawiedliwych, lecz grzeszników” (Łk 5, 32). Każdy chrześcijanin powołany jest do świadczenia o dobroci Boga i do pogłębiania swojej wiary: „Wszyscy chrześcijanie zachęcani są i zobowiązani do osiągnięcia świętości i doskonałości własnego stanu”¹¹ List papieski na trzecie tysiąclecie wyraża wezwanie do odkrywania na nowo daru świętości i rozważania swojej wiary w kontekście wielkiej świętości Boga:

Ponowne odkrycie Kościoła jako „tajemnicy”, czyli jako ludu „zjednoczonego jednością Ojca i Syna, i Ducha Świętego”, musiało doprowadzić także do ponownego odkrycia jego „świętości”, pojmowanej w podstawowym znaczeniu jako przynależność do Tego, który jest w najgłębszym sensie Święty, „po trzykroć Święty”¹².

– duchowość Kościoła

Bł. Jan Paweł II wskazał kierunek, w którym powinien iść Kościół, by trwał we wspólnocie i w bliskiej relacji z Bogiem, źródłem jedności i pokoju:

Duchowość komunii to także zdolność odczuwania więzi z bratem w wierze dzięki głębokiej jedności mistycznego Ciała, a zatem postrzegania go jako „kogoś bliskiego”, co pozwala dzielić jego radości i cierpienia, odgadywać jego pragnienia i zaspokajać jego potrzeby, ofiarować mu prawdziwą i głęboką przyjaźń. (...) Duchowość komunii to wreszcie umiejętność „czynienia miejsca” bratu, wzajemnego „noszenia brzemion” (por. Ga 6, 2) i odrzucania pokus egoizmu, które nieustannie nam zagrażają, rodząc rywalizację, bezwzględne dążenie do kariery, nieufność, zazdrość¹³.

Wspólnota Kościoła skupia się wokół Chrystusa, którego ma poznawać, kochać i naśladować. Kościół powinien wciąż na nowo wracać do Jezusa, bo nie zbawi go żadna formuła, lecz świętość jego Pasterza. Chrystus zapewnia o ciągłej obecności wśród swojego ludu: „Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata” (Mt 28, 20). Ta obietnica umacnia wspólnotę Kościoła. Warto zastanowić się więc nad świętością w kontekście duszpasterskim. Papież podkreślał duże znaczenie męki i śmierci Jezusa dla świętości Kościoła:

¹¹ *Konstytucja dogmatyczna o Kościele*, nr 42, s. 148, w: *Sobór Watykański II, Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 1968.

¹² Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte...* dz. cyt., nr 30, s. 42-43.

¹³ Tamże, dz. cyt., nr 43, s. 61-62.

Wyznawać wiarę w Kościół jako święty znaczy wskazywać jego oblicze Oblubienicy Chrystusa, dla której On złożył w ofierze samego siebie właśnie po to, aby ją uświęcić (por. Ef 5, 25-26). Ten dar świętości – by tak rzec – obiektywnej zostaje ofiarowany każdemu ochrzczoneму¹⁴.

Dar dziecięstwa Bożego jest darem nowego życia w Chrystusie i Kościele. Człowiek zostaje umocniony przez Ducha Świętego, by wzrastać w miłości do Boga. Duch Święty obdarza człowieka łaskami, których potrzebuje: „Owoce zaś ducha jest: miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łagodność, opanowanie” (Ga 5, 22-23). Dar bycia dzieckiem samego Boga staje się jednocześnie zadaniem, któremu winno być podporządkowane całe życie chrześcijanina: „Albowiem wołą Bożą jest wasze uświęcenie” (1 Tes 4, 3). Pan Jezus nauczał, że człowiek powinien stawać się święty na wzór Ojca: „Bądźcie wy tedy doskonali, jako i Ojciec wasz niebieski doskonały jest” (Mt 5, 48). Apostoł Paweł wzywa, by ludzie przyoblekli się „jako wybrani Boży, święci i umiłowani w tkiwe miłosierdzie, w dobroć, w pokorę, w łagodność i w cierpliwość” (Kol 3, 12). Każdy upada i dlatego potrzeba nam miłosierdzia Bożego i nieustannego wołania do Boga: „Odpuść nam nasze winy” (Mt 6, 12). Człowiek ma także służyć bliźnim, czym najpełniej wyraża swoją miłość do Boga i uświęca swoje życie.

– *duszpasterstwo*

Podporządkowanie programu duszpasterskiego idei świętości oznacza, że człowiek nie może godzić się na własną małość i zadowalać *powierzchną religijnością*¹⁵. Skoro przez chrzest mamy udział w świętości Boga, nasze życie musi być świadectwem wiary i zaufania Bogu.

Jan Paweł II podczas pielgrzymki do Kazachstanu przywołał postać ks. Władysława Bukowińskiego, niezłomnego kapłana i duszpasterza, który swoim życiem pokazał, że nie można godzić się na zło obecne w świecie: „Zawsze podziwiałem go za kapłańską wierność i apostołski zapał”¹⁶. Sługa Boży ks. Władysław Bukowiński przeżył łącznie ponad 13 lat w więzieniach i łagrach sowieckich. W czasie repatriacji dobrowolnie zgłosił się, by zostać w ZSRR i służyć katolikom. Mimo prześladowań do końca życia pozostał wierny Kościołowi i prowadził duszpasterstwo w Kazachstanie. Był świadkiem wierności Bogu, która uświęca życie i daje siłę, by przetrwać nawet najtrudniejsze czasy.

¹⁴ Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte...* dz. cyt., nr 30, s. 43.

¹⁵ Tamże, dz. cyt., nr 31, s. 44.

¹⁶ Jan Paweł II, *Pielgrzymka do Kazachstanu – przemówienia*, L'osservatore Romano, 10-11(2001), s. 17-18.

6. Wnioski duszpasterskie

– *życie z Bogiem*

Wiara w świętego Boga wyraża chęć przynależności do Niego i wypełniania Jego woli. Osobowe spotkanie z Bogiem na modlitwie przemienia i uświęca codzienne życie. Bóg jest w sposób szczególny obecny jest w świątyniach, dlatego ważne jest uczestnictwo w nabożeństwach, a zwłaszcza we mszy świętej. Bóg udziela bowiem swojej mocy przez sakramenty. Nie można zapomnieć, że bez Chrystusa „nic nie możemy uczynić” (por. J 15, 5), dlatego potrzeba ciągłego zmagania z grzechem, odkrywania Jezusa w sakramencie pokuty i wzrastania na drodze do świętości w duchu miłości¹⁷.

W duszpasterstwie dużą rolę odgrywają osoby duchowne, jednak należy podkreślać znaczenie powołania właściwego świeckim, którzy mają możliwość zrzeszania się w różnych ruchach kościelnych. Szczególną uwagę należy też poświęcić duszpasterstwu rodziny. Małżeństwo, które jest służbą Bogu i wspólną drogą do osiągnięcia zbawienia, Chrystus uświęca w swoim sakramencie. U podstaw duszpasterstwa powinna być miłość bliźniego, gdyż to przez nią realizujemy Chrystusowe przykazanie.

Świętość wzywa do troski o poszanowanie życia każdej ludzkiej istoty od poczęcia aż do naturalnej śmierci. Wcielenie ukazuje, że Chrystus jest bliski każdemu z nas i pragnie, byśmy jak On kochali ubogich, chorych i cierpiących. W tym kontekście ważne są osoby, które świadczą o Bożej miłości, a także miejsca święte, ponieważ stanowią one przeciwwagę dla postępującej laicyzacji. Nie wystarczy bowiem być tylko dobrym, trzeba także stawać się świętym, czyli trwać w bliskiej relacji z Bogiem.

Aktualne wskazówki – postulaty dotyczące wychowania do świętości

1. Żyjemy w świecie, w którym wielką wagę przywiązuje się do subiektywnych odczuć, gdzie każdy na swój sposób określa, czym jest dobro i zło. Nie wystarczy jednak być dobrym, by zostać zbawionym. Trzeba być także świętym. Świętość pozwala odróżnić dobro od zła i trwać w relacji z Bogiem.
2. Świętość to posłuszeństwo Bogu i pełnienie Jego woli. Najważniejsze jest to, czego pragnie od nas Bóg.
3. Uświęcamy się dzięki życiu zgodnie z wolą Bożą.
4. Ludziom wydaje się, że nie potrzebują Kościoła, tymczasem tylko Bóg obecny w Kościele może obdarzyć człowieka świętością.

¹⁷ Por. *Konstytucja dogmatyczna o Kościele...* dz. cyt., nr 42, s. 147-148.

5. Laicyzacja stanowi przeszkodę do tego, by stać się świętym. Człowiek, który zbyt ceni dobra materialne, nie osiągnie świętości.
6. Łatwo jest ludziom żyć tylko doczesnością, bez mszy świętej i sakramentów. By stawać się świętym, trzeba podjąć wysiłek i zmaganie z samym sobą.
7. Największym świętem w rodzinie jest chrzest, bo człowiek staje się dzieckiem Boga. Najważniejszym dniem tygodnia dla chrześcijanina jest niedziela.
8. Zadaniem chrześcijanina jest ukazywać innym, czym jest świętość. Kapłan jest odpowiedzialny za przekaz świętości, a więc za Słowo Boże i sakramenty.
9. W realizacji powyższych zamierzeń bardzo pomocne może być ukazywanie przykładów osób świętych, także kapłanów. Ich życie stanowić może godny naśladowania przykład realizacji powołania do świętości.

Podsumowanie

– *świętość i duszpasterstwo*

Człowiek jako istota rozumna i wolna może przyjąć świętość, ale może ją także odrzucić. Żyjąc jakby Boga nie było, trwa w grzechu i równocześnie tworzy świat wartości na swój sposób. Jeśli wybiera Boga, wkracza na drogę świętości. Stara się jednocześnie walczyć z grzechem. Kiedy jednak grzech zwycięża, człowiek oddala się od Boga. Sam nie potrafi odzyskać świętości, może tylko prosić Go o przebaczenie. Świętości nie można utożsamiać z dobrocią, bo można się uważać za dobrego człowieka, który nie żyje w łączności z Bogiem, ponieważ to właśnie relacja z Nim chroni przed grzechem i pokusami. Można stwierdzić, że kryzys wiary jest równocześnie kryzysem świętości. By trwać w świętości, trzeba żyć Słowem Bożym. Jezus powiedział bowiem: „Błogosławieni, którzy słuchają Słowa Bożego i zachowują je” (Łk 11, 28). W dojrzewaniu do świętości pomagają człowiekowi sakramenty. To one przywracają łączność z Bogiem i umacniają w wierze i nadziei. Niezwykle ważna jest modlitwa osobista i wspólnotowa. Wszystkim, którzy rezygnują z modlitwy, Eucharystii i sakramentu pojednania, trzeba ukazać, że odrzucają Bożą miłość. Należy pamiętać, że świętość to spojrzenie z wiarą na otaczający świat jako wielki dar Boga i wypełnianie Jego woli.

Kryzys wiary i zagrożenie świętości zaczyna się, gdy człowiek odrzuca Boga i stawia się na Jego miejscu. Uznaje za swoją własność wszystko, co go otacza i nie zdolny jest do właściwego wykorzystania Bożych darów. W ten sposób niszczy zarówno siebie, jak i wszystko, co posiada i staje się nieszczęśliwy. Świętość natomiast zakłada umiejętność dzielenia się dobrem z innymi. Zdolność ta jest także istotą miłości. Trzeba więc najpierw zatroszczyć się

o wiarę i spojrzenie na świat jako dar od Boga. By wzrastać w relacji z Bogiem, nie można zapomnieć o modlitwie. W dzisiejszym świecie łatwo popaść w różnego rodzaju zniewolenia, dlatego trzeba prosić Boga o rozeznanie, co jest dobre, a co złe. Świętość jest drogą, która daje mądrość i wolność. Bóg, który jest źródłem wszystkiego, co święte, może nas uchronić od zła współczesnego świata. Dla Kościoła ukazywanie bogactwa wiary i drogi do świętości jest pierwszym zadaniem duszpasterskim¹⁸

Streszczenie

Biblia ukazuje teofanię Boga, od którego pochodzi wszelka świętość. O niej mówią Arka Przymierza, miejsca święte, szaty, przedmioty kultu, czas i szabat. Świętość ma wymiar moralny, bo wzywa do odpowiedzi na miłość Boga, do życia zgodnie z Jego przykazaniami. Ewangelia o Chrystusie stanowi fundament świętości i działanie Kościoła przez sakramenty uświęcające każdego chrześcijanina, jeśli przyjmuje je z miłością. Bł. Jan Paweł II w liście *Novo millennio ineunte* podkreśla: *prowadzenie do świętości pozostaje szczególnie pilnym zadaniem duszpasterskim*¹⁹. Podporządkowanie programu duszpasterskiego „świętości” oznacza, że człowiek mimo grzechu nie godzi się na własną małość bo świętość Chrystusa wyzwala i doprowadza do głębokiej religijności.

Słowa kluczowe: świętość, duchowość, duszpasterstwo, wspólnota-Kościół, modlitwa.

Summary

The Bible shows the theophany of God who is the source of all sacredness. Places, robes, cult objects, time and sabbath may reveal His holiness which has a moral dimension as it requires the response to God's love and obedience to His commandments. The Gospel is at the core of holiness. Man can sanctify themselves thanks to sacraments. In his letter *Novo millennio ineunte* blessed John Paul II stresses the necessity of holiness in the life of the Church and pastoral activity. The man who aims to sanctify themselves cannot consent to sin and has to deepen their religious life. Their striving for sacredness in everyday life brings authentic freedom and allows them to stay in God's presence.

Keywords: sanctity, spirituality, ministry, community - Church, prayer.

¹⁸ Por. Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte...* dz. cyt., nr 30, s.42.

¹⁹ Tamże